

COLEXIO BENQUERER. PROXECTO DE EDUCACIÓN AFECTIVO SEXUAL PARA 5º E 6º DE PRIMARIA. COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA

COLEGIO DEL BIENQUERER. PROTECTO DE EDUCACIÓN AFECTIVO SEXUAL PARA 5º Y 6º DE PRIMARIA. COMUNIDAD AUTÓNOMA DE GALICIA

WELL-LOVE SCHOOL. SEXUAL AFFECTIVE EDUCATION PROJEC. AUTONOMOUS COMMUNITY OF GALICIA

Diana Rodríguez Losada - Traballadora Social

diana.r.losadaa@gmail.com

Premio Día Mundial do Traballo Social de 2025

Modalidade de Boas Prácticas

RESUMO

O proxecto “*Colexio do Benquerer*” pretende achegar a educación afectivo sexual ao alumnado de 5º e 6º de Primaria dos colexios galegos por medio de actividades e material audiovisual que responda aos intereses e demandas propios desta idade, profundando nas súas inquiredas e tamén nos cambios tanto físicos como psicolóxicos, cognitivos e relacionais que acontecen nesta etapa. Para isto creouse un colexio ficticio nunha plataforma interactiva a través da cal os nenos e nenas achéganse aos diferentes contidos dende unha óptica de bo trato, respecto, confianza e pensamento crítico, tendo de marco de referencia a educación emocional e a coeducación. Preténdese con isto promover o Benquerer, non soamente como nome, senón como concepto: **querer ben, con confianza, en igualdade, con liberdade e con respecto.**

Nas actividades do proxecto propónse unha abordaxe integral para chegar a este fin, estruturada en cinco áreas:

- Coñecemento e aceptación persoal
- Diversidade
- Comunicación e educación emocional
- Prevención do abuso sexual infantil
- Análise social

As actividades realízanse nos centros educativos guiadas por profesorado do mesmo. Todas as indicacións para as mesmas, así como un amplo material complementario,

bibliografía e filmografía de referencia están dispoñibles online para os colexios implicados.

PALABRAS CHAVE

Prevención, educación afectivo sexual, infancia.

RESUMEN

El proyecto “*Colegio del Bienquerer*” pretende acercar la educación afectivo sexual al alumnado de 5º y 6º de Primaria de los colegios gallegos por medio de actividades y material audiovisual que responda a los intereses y demandas propios de esta edad, profundizando en sus inquietudes y también en los cambios tanto físicos como psicológicos, cognitivos y relacionales que ocurren en esta etapa. Para esto se ha creado un colegio ficticio en una plataforma interactiva a través de la cual los niños y niñas se acercan a los diferentes contenidos desde una óptica de buen trato, respeto, confianza y pensamiento crítico, teniendo de marco de referencia la educación emocional y la coeducación. Se pretende con esto promover el Bienquerer, no solamente como nombre, sino como concepto: querer bien, con confianza, en igualdad, con libertad y con respeto.

En las actividades del proyecto se propone un abordaje integral para llegar a este fin, estructurado en cinco áreas:

- Conocimiento personal y aceptación
- Diversidad
- Comunicación y educación emocional
- Prevención del abuso sexual infantil
- Análisis social

Las actividades se realizan en los centros educativos guiadas por profesorado del mismo. Todas las indicaciones para las mismas, así como un amplio material complementario, bibliografía y filmografía de referencia están disponibles online para los colegios implicados.

PALABRAS CLAVE

Prevención, educación afectivo sexual, infancia.

ABSTRACT

Well-love school” project aims to bring sexual affective education to 5th and 6th grade primary school students in Galician schools through activities and audiovisual material

that responds to the interests and demands of this age, delving into their concerns and also in the physical, psychological, cognitive and relational changes that occur at this stage. For this, a fictitious school has been created on an interactive platform through which boys and girls approach the different contents from a perspective of good treatment, respect, trust and critical thinking, taking as reference emotional education and coeducation. This is intended to promote well-love, not only as a name, but as a concept: loving well, with confidence, in equality, with freedom and with respect. The project activities propose a comprehensive approach to achieve this goal, structured in five areas:

- Personal knowledge and acceptance
- Diversity
- Communication and emotional education
- Prevention of child sexual abuse
- Social analysis

The activities are carried out in the educational centers guided by their teachers. All the instructions for them, as well as an extensive complementary material, bibliography and reference filmography are available online for the schools involved.

KEYWORDS

Prevention, affective sexual education, childhood.

DESENVOLVIMENTO DA EXPERIENCIA DE BOA PRÁTICA.

1. Introducción/fundamentación na que conste a situación de partida.

Este proxecto realizouse para facilitar materiais de educación afectivo sexual para os últimos cursos de Primaria, dado que non existía unha oferta integral e axeitada a este grupo de idade, baseándose a dispoñible en moitas ocasións en obradoiros durante o curso ou pinceladas introducidas por profesorado interesado e implicado nesta temática. No ámbito familiar, os colexios tamén apostan por obradoiros introducidos por profesionais na materia, que sendo de grande riqueza e interese, teñen a limitación de chegar a familias que en moitas ocasións xa teñen unha sensibilidade previa, e información para empezar a traballar estes temas na casa. Sen embargo, hai outros grupos de nenos e nenas para os que a educación afectivo sexual non se aborda na familia, ben por descoñecemento, por inseguridade ou por pudor para falar da mesma. O colexio, neste senso, ofrece un espazo nivelador no que todos e todas teñen acceso á mesma información, dado que non sempre ás familias contan cos recursos, interese e dispoñibilidade para abordala.

Organismos internacionais como a UNESCO, a ONU e a OMS avogan porque o alumnado reciba educación afectivo sexual nas escolas, xa que consideran que este tipo

de formación é a base para lograr a igualdade social e de xénero, que forma parte dos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible.

A UNESCO, no seu informe “*Orientaciones técnicas internacionales sobre educación en sexualidad: un enfoque basado en evidencia*” (2018), sinala que os datos poñen de relevo que a educación en sexualidade ten efectos positivos, entre os que destaca un incremento do coñecemento da poboación moza e unha mellora na súa saúde e comportamentos sexuais.

A nosa lexislación tamén fomenta esta inclusión, dado que a nova lei educativa (Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación) establece como un dos seus principios “*El desarrollo de la igualdad de derechos, deberes y oportunidades, el respeto a la diversidad afectivosexual y familiar, el fomento de la igualdad efectiva de hombres y mujeres a través de la consideración del régimen de la coeducación de niños y niñas, la educación afectivo sexual, adaptada al nivel madurativo, y la prevención de la violencia de género, así como el fomento del espíritu crítico y la ciudadanía activa*”. Esta mesma lei tamén fala de preparar unha cidadanía activa, con capacidade crítica, responsable e con capacidade de adaptación á realidade cambiante da sociedade do coñecemento. O proxecto segue a estela desta lexislación, tratando temas que saen explicitamente na mesma como o respecto á diversidade afectivo sexual, e familiar, e propón temas que son axeitados e resultan de interese para as idades destinatarias. Así mesmo, inclúe un apartado específico para traballar a análise crítica da realidade social neste tema, abordando temas como os estereotipos de xénero, os mitos do amor ou a identificación de información fiable.

Se ben a lei de educación é o marco principal deste proxecto, outras leis, como a *Ley Orgánica 8/ 2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia* ou a *Ley Orgánica de Garantía Integral de la Libertad Sexual* recollen no seu desenvolvemento a necesidade de integrar no sistema educativo contidos de educación afectivo sexual. Por outra banda, tanto a *Lei 2/2014, de 14 de abril, pola igualdad de trato e a non discriminación de lesbianas, gays, transexuales e intersexuais en Galicia*, e a *Ley 4/2023 para la igualdad real y efectiva de las personas trans y para la garantía de los derechos de las personas LGTBI* inclúen propostas concretas no ámbito educativo para promover a atención á diversidade, a prevención do acoso e ciberacoso e a visibilización de referentes positivos LGTBI+ nas escolas.

En xeral, a educación afectivo sexual nestas idades facilita:

- Unha mellor autopercepción e aceptación da propia imaxe e características persoais, e por conseguinte unha mellor autoestima.
- O descubrimento do propio corpo, as súas reaccións e o autopracer como proceso natural, sen sentimentos de culpabilidade.
- O establecemento de relacións sas.

- A prevención de futuras violencias sexuais e de condutas de violencia de xénero.
- A identificación de fontes fiables de información sobre sexualidade, evitando así outras menos precisas e que poden causar confusión ou incluso ser directamente negativas para os nenos e nenas (amizades, Internet, porno).
- A visibilización das diferentes sexualidades, e o respecto ante a diversidade das mesmas
- A construción de patróns de relación baseados na igualdade e que eviten os estereotipos de xénero.
- A identificación de situacións de abuso sexual, e de como reaccionar ante as mesmas.

2. Obxectivos.

Obxectivos xerais:

- Promover unha educación afectivo sexual positiva e integral, que teña en conta o factor emocional e coeducativo e na que se traballe dende o respecto á diversidade.
- Favorecer a difusión da educación afectivo sexual á comunidade escolar e as familias. - Facilitar a adquisición de coñecementos e a resolución de dúbidas sobre a temática afectivo sexual de forma natural e respectuosa.

Obxectivos específicos:

- Facilitar a adquisición de coñecementos e a resolución de dúbidas sobre a temática afectivo sexual de forma natural e respectuosa.
- Fomentar a creación dun clima de respecto e de confianza na aula para tratar estes temas.
- Aprender a utilizar unha linguaxe precisa, respectuosa e non discriminatoria no campo afectivo sexual.
- Favorecer o coñecemento do corpo e dos cambios que acontecen durante a puberdade.
- Promover o coñecemento da diversidade afectivo sexual dende unha óptica inclusiva e respectuosa.
- Valorar a propia singularidade, tanto a nivel físico como psicolóxico, axudando a crear unha imaxe persoal positiva que non estea marcada por estereotipos de xénero nin modelos de beleza.
- Aprender a relacionarse de maneira asertiva, tendo en conta as emocións propias e as das demais persoas.
- Recoñecer as situacións de abuso sexual infantil e actuar fronte ás mesmas. - Fomentar o pensamento crítico, axudando a facer unha análise propia sobre a información recibida no que respecta á estereotipos, información de sexualidade e mensaxes dos medios de comunicación.

3. **Persoas destinatarias.**

De maneira directa, o alumnado de 5º e 6º de Primaria dos colexios galegos, e de maneira indirecta, o seu profesorado e familias. 7

4. **Metodoloxía.**

A difusión do proxecto realízase a comezos do curso escolar por medio de envío de emails informativos a todos os centros Primaria. Isto realízase anualmente, sendo o actual o cuarto curso que se executa. A continuación, lévanse a cabo contactos presenciais e/ou telefónicos ou por videochamada con aqueles centros que o demanden, presentando máis polo miúdo os contidos da proposta.

Tras a inscrición, o proxecto se presenta de maneira personalizada en cada colexio, e se ofrece apoio ao longo do curso para a súa posta en práctica, que é flexible, facilitando a súa adaptación ás peculiaridades de cada centro, profesorado e alumnado participante. Esta flexibilidade permite que o profesorado utilice o proxecto tendo en conta a súa propia forma de traballar e as características do seu alumnado, así como a adaptación á situación actual. Por outra parte, implicar ao profesorado na súa realización facilita a continuidade do mesmo, xa que o profesorado pode seguir participando en cursos posteriores, con novo alumnado ou ampliando o traballado co mesmo nun nivel superior.

Realízase un apoio e asesoramento constante durante todo o curso e un seguimento a mediados de curso para comprobar o funcionamento do proxecto no centro, a satisfacción co mesmo e actividades realizadas. En caso de atoparse calquera dificultade, ofrécese apoio para solucionala. Durante o mesmo tamén lémbrese que se envíen fotografías do traballo realizado, o que permite facer un seguimento.

Cada colexio participante ten acceso a todo o material educativo, que está estruturado en dúas partes:

- Unha dirixida directamente ao alumnado, que consta á súa vez de dous compoñentes: un vídeo interactivo onde o alumnado pode coñecer a narrativa do proxecto (de onde procede o “Colexio do Benquerer” e a situación actual do mesmo) e unha imaxe interactiva. Na mesma poden introducirse no propio colexio, accedendo á sala de profesorado e coñecendo aos docentes do mesmo, así como ao despacho da directora, á biblioteca e ao centro de procesamento de datos (CPD). Cada unha das aulas do colexio correspóndese coa introdución a cada unha das actividades.

Imaxe 1: Colexio do Benquerer

Fonte: material do proxecto

- A outra parte é unha plataforma online na que o profesorado que participa no proxecto conta con todo o material para desenvolver o mesmo: a guía do profesorado, as explicacións necesarias para desenvolver cada actividade e o material complementario para descargar (fichas de actividade, pasaporte – guía, vídeos complementarios, ampla bibliografía e filmografía de referencia).

Imaxe 2: Plataforma educativa para profesorado participante

Fonte: material do proxecto

5. Descrición: actuacións, intervencións claves e desenvolvemento das mesmas.

Para entender á estrutura do proxecto, é necesario coñecer mellor a narrativa que o sustenta. Tal e como se explica no vídeo introdutorio, o Colexio do Benquerer, que é de nova creación, viuse afectado por un virus informático que fai que as súas aulas estean

pechadas, co cal os coñecementos que ofrece non poden chegar á súa poboación destinataria. O colexio é totalmente domótico, e a súa tecnoloxía está centralizada por un Sistema de Intelixencia Artificial, tamén coñecido como SIA. Porén, o virus fai que a apertura das aulas falle, e por iso demándase a axuda do alumnado para poder abrir as súas portas, para o cal terán que resolver unha pequena proba previa.

Tras pasar a proba, obterá un código de catro números que lle permitirá desbloquear o cadeado e acceder á aula, onde poderá ver a presentación da actividade.

Imaxe 3: Mostra dunha proba previa

Fonte: material do proxecto

Cada aula ten unha estrutura diferente que se adecúa o contido das materias, e un profesor ou profesora responsable que o alumnado poder ver tras realizar o xogo inicial.

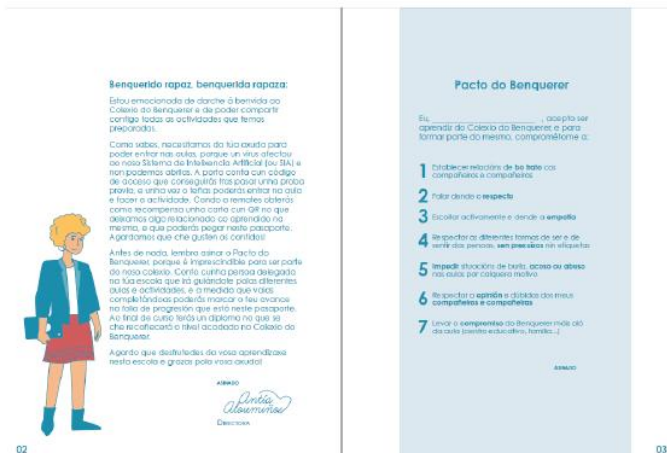
Imaxe 4: O profesor de Comunicación e educación emocional na súa clase.

Fonte: material do proxecto

Unha vez realizada a actividade, os nenos e nenas obterán un crocho que poderán pegar no seu *“Pasaporte do Benquerer”*. Este é un documento persoal de cada participante no que cada neno ou nena firmará ao inicio do proxecto un compromiso de respecto e bo trato, o *“Pacto do Benquerer”*, e no que logo irán pegando os cromos das actividades superadas.

Imaxe 5: Presentación do pasaporte e pacto do Benquerer

Fonte: material do proxecto

Nos cromos inclúese o nome da actividade, unha breve descrición da mesma e un código QR que leva a un vídeo relacionado co aprendido nesa actividade. Algúns dos vídeos utilizados neste proxecto son unha versión adaptada de Amaze, unha entidade estadounidense que ten un longo percorrido en educación afectivo sexual e desenvolve materiais audiovisuais moi rigorosos ao tempo que amenos para os rapaces e rapazas. Fíxose unha escolma de dezaioito vídeos relacionados coas temáticas do proxecto, que foron dobrados e traducidos do inglés ao galego para adaptalos a este proxecto. A aposta por este contido é clave no proxecto, porque vai facilitar a achega de ideas e conceptos nunha linguaxe sinxela e por medio de vídeos de pouca duración, que sen embargo permiten facer un completo traballo posterior.

O pasaporte cos cromos pode levarse ás casas para compartir os vídeos seleccionados coas familias, e así compartir e estender o aprendido neste ámbito, implicando a todas as familias na educación afectivo sexual.

Imaxe 6: Mostra dos cromos

Fonte: material do proxecto

Segundo o número de actividades superadas, o alumnado terá a final de curso un grado distinto na escala do Benquerer, e no caso do alumnado de 5º poderá seguir completándoo o curso seguinte.

Imaxe 7: Escala do avance no Benquerer

ESCALA DO BENQUERER		
NIVEL	ACTIVIDADES SUPERADAS	
PUNTOS EXTRA		22
REFERENTE		20
PROFESIONAL		16
COMPETENTE		12
CAPAZ		08
PRINCIPIANTE		04

Fonte: material do proxecto

Este avance certificarase cun diploma final personalizable.

Imaxe 8: Diploma do Benquerer

Fonte: material do proxecto

Ademais, o proxecto conta cun amplo material complementario, bibliografía, filmografía e webs de referencia. Todo o material está dispoñible na plataforma educativa, que é accesible para o profesorado dos centros participantes por medio dun usuario e contrasinal.

Imaxe 9: mostra do material complementario

Fonte: material do proxecto

As actividades están estruturadas en cinco bloques de contido que dan resposta aos principais temas a traballar na educación afectivo sexual. Cada un ven representado por un mestre ou mestra asociado a esa área:

	<p>Coñecemento persoal e aceptación:</p> <p>Abarca os temas relacionados coa bioloxía, os cambios da puberdade, a autoestima e o autoconhecimento.</p>
	<p>Diversidade:</p> <p>Aborda a diversidade sexual e a familiar, fomentando o respecto ás diferentes formas de ser e sentir. Tamén trata a diversidade no que respecta á beleza, procurando unha visión crítica dos modelos estéticos dominantes e fomentando a valoración positiva de cada persoa.</p>

	<p>Comunicación e educación emocional:</p> <p>Trata o desenvolvemento dunha comunicación empática e asertiva, axudando a entender as diferentes formas de expresar afecto e os distintos estilos comunicativos, facilitando así o establecemento de relacións respectuosas.</p>
	<p>Prevenção de abuso sexual infantil:</p> <p>Protexer aos nenos e nenas destas situacións pasa porque aprendan a identificar os seus límites persoais (e a recoñecer cando alguén os traspasa), a dicir que non, a saber que segredos poden ser danos para si ou para outra persoa, e a identificar a súa rede de persoas de confianza.</p>
	<p>Análise social:</p> <p>Facer unha mirada crítica á sociedade favorece o rexeitamento dos estereotipos de xénero, dos mitos do amor romántico, das mensaxes sexistas e a detección de información falsa en Internet.</p>

Cada un deses bloques subdivídese a súa vez en catro ou cinco actividades que se explicitan a continuación, xunto coa temática que se traballa nas mesmas:

Bloque de coñecemento persoal e aceptación:

- **"O nome correcto":** uso do nome correcto das partes do corpo relacionadas coa sexualidade e fontes fiables de procura de información.
- **"A máquina do tempo":** coñecemento e comprensión dos cambios físicos, psicolóxicos, cognitivos e emocionais acaecidos na puberdade.
- **"Fermosas e únicas como folerpas":** recoñecemento das características persoais que nos fan seres únicos, e valoración das capacidades e habilidades.

- **"O pracer é meu"**: identificación de sensacións pracenteiras e desagradables, e variabilidade da resposta entre persoas ante diferentes experiencias.

Bloque de diversidade:

- **"Aprendemos sobre diversidade sexual"**: aprendizaxe das diferenzas entre os conceptos de sexo, identidade de xénero, expresión de xénero e orientación sexual.
- **"Arcos da vella contra a discriminación"**: respecto das diferentes formas de ser e sentir.
- **"Compoñendo familias"**: visibilización e respecto das diferentes realidades familiares.
- **"Desmontando a beleza"**: análise crítica dos modelos estéticos imperantes, comprensión da variabilidade cultural e temporal dos modelos de beleza e valoración da diversidade corporal.
- **"Actúa contra o bullying"**: desenvolvemento da empatía ante situacións de bullying e reflexión sobre como pasar de ser persoa observadora a defensora ante estes casos.

Bloque de comunicación e educación emocional:

- **"As linguaxes do amor"**: identificación de diferentes formas de expresar afecto, tendo en conta á outra persoa, a relación e o momento.
- **"A linguaxe do corpo"**: identificación e lectura da linguaxe non verbal nas relacións, tendo en conta as emocións das demais persoas.
- **"A comunicación asertiva"**: aprendizaxe de habilidades de comunicación baseadas na empatía, promovendo a expresión das emocións e desexos propios e respectando os das demais persoas
- **"Palabras doces e palabras amargas"**: identificación e comprensión do impacto das nosas palabras nas demais persoas.
- **"Código de resolución de conflitos"**: desenvolvemento de habilidades de resolución de conflitos para lograr solventalos de forma pacífica e empática.

Bloque de prevención de abuso sexual infantil:

- **"Os límites persoais"**: identificación e comprensión dos límites persoais e recoñecemento das sinais corporais cando se traspasa un límite.
- **"Digo que si, digo que non"**: identificación e rexeitamento de comportamentos que xeran malestar. Introducción do consentimento e de que é o abuso sexual infantil.
- **"Segredos a gardar, segredos a dicir"**: comprensión de que hai segredos que é necesario compartir; emocións vividas nos mesmos.
- **"Relacións sas e persoas de confianza"**: comprensión das características dunha relación sa e creación dun marco de seguridade con persoas de confianza.

Bloque de análise social:

- **"Roles e estereotipos de xénero"**: comprensión de que son os roles e estereotipos e construción dunha identidade propia libre de estereotipos.
- **"Xestionando as expectativas no amor"**: identificación dos mitos de amor romántico co obxectivo de entender o amor como libre, respectuoso e diverso.
- **"Mensaxes musicais"**: estimulación do pensamento crítico sobre as mensaxes transmitidas coa música en relación a estereotipos de xénero e sexismo.
- **"Fai dobre check"**: análise crítica da información en Internet, identificando novas falsas e fontes fiables na rede.
- **"Realidade a ficción"**: aproximación ao concepto da pornografía a través de ideas clave que permitan abordar este tema dende unha visión crítica.

O impacto e seguimento do proxecto mídese a través dun conxunto de indicadores de avaliación que permiten seguir a evolución do mesmo nos diferentes centros educativos de maneira anual, e se complementa coa información cualitativa recollida nas conversas co profesorado e cualitativa da enquisa de avaliación final, que cobren todos os colexios.

6. Coordinación e alianzas.

O proxecto realízase implicando directamente ao profesorado titor destes cursos ou ao Departamento de orientación, que son quen levan a cabo estas actividades. Nalgúns casos, tamén se implica a persoa coordinadora de benestar do centro educativo ou outro profesorado especialista. Para lograr unha correcta implantación do proxecto e un bo funcionamento do mesmo hai varias vías de comunicación abertas durante todo o curso entre o profesorado e a responsable do proxecto (e-mail, whatsapp, chamadas, videochamadas...). A alianza creada entre coordinación e profesorado permite non só o bo funcionamento do proxecto, senón a súa continuidade en cursos posteriores.

7. Promoción e difusión da práctica.

A práctica difúndese cada curso escolar entre os centros educativos galegos, facéndose eco da mesma tamén nas redes sociais da entidade na que se desenvolve. Con isto trata de acadarse un número determinado de inscricións cada curso escolar. O curso pasado, a participación foi de 54 colexios, 2.501 nenos e nenas e 150 docentes inscritos, superando o obxectivo marcado.

8. Participación das persoas destinatarias, da comunidade.

As persoas destinatarias, que son nenos e nenas entre 10 e 12 anos, son quen realizan todas as actividades: reflexións, debates, role playing, xogos, traballos murais ou análise de vídeos ou cancións, entre outras dinámicas. Ademais, o proxecto procura ir máis aló do ámbito escolar, facilitando un material que os colexios poden enviar as familias e así facilitar unha canle para abrir conversas na casa sobre as temáticas do mesmo. 17

9. Resultados e impacto.

Cada ano participan neste proxecto un mínimo de 50 colexios, 125 docentes e 2.000 nenos e nenas. O proxecto está actualmente no seu cuarto ano de execución, e as valoracións do mesmo son moi positivas entre os colexios participantes. No cuestionario de avaliación do curso pasado a nota media foi de 9,2 e os comentarios dos docentes son moi positivos. Recóllense aquí algunhas respostas literais dos cuestionarios de avaliación sobre o proxecto:

- *“A proposta encántanos!”*
- *“Penso que é un proxecto de alta calidade a nivel de contidos e a nivel de atractivo na presentación.”*
- *“Agradécese o completas que están en canto a proporcionar todas as explicacións, recursos, enlaces, material complementario, materiais extra...”*
- *“Parécenos un proxecto excelente.”*
- *“As actividades son moi motivadoras para o alumnado. Gústalles participar e debater nos temas que se propoñen.”*
- *“É un proxecto interesante que dá pé a tratar temas que non sempre están presente na escola.”*

10. Aprendizaxes da experiencia (debilidades, fortalezas, oportunidades, ameazas, etc.)

A realización deste proxecto supuxo un reto pola temática abordada. A pesar da importancia da mesma, non existían demasiados referentes para traballar nestas idades, así que foi necesario escoller cada un dos temas axeitándose as inquiredanzas e necesidades propias desta idade. Igualmente, isto tívose en conta na abordaxe das actividades, nas que se buscou que foran motivadoras para os nenos e nenas, pero tamén que tiveran un impacto a través da reflexión sobre os temas propostos. Para facilitar o achegamento, deseñáronse xogos previos para cada unha das actividades, para captar a súa atención. Isto, unido a outras dinámicas coma os gifs animados dándolle parabéns cando conseguían introducir correctamente a clave, os pasaportes ou os vídeos finais fixeron que as actividades fosen ben recibidas polos nenos e nenas. En varios centros educativos se mencionou explicitamente que o alumnado solicitaba facer máis actividades do proxecto, porque lles resultaban divertidas.

Respecto a análise DAFO, unha **debilidade** do proxecto foi a plataforma online onde estaba todo o contido para os docentes e material para imprimir. Apostouse por unha aplicación que deu algúns problemas durante a execución do proxecto, ademais de ser limitada nalgunhas funcionalidades. Por este motivo, este ano cambiouse a outra (de tipo LMS) que permite maior flexibilidade e ademais facilita a lectura de estatísticas de uso

do profesorado. Por outra parte, que o proxecto estea todo nunha ferramenta online é unha **fortaleza**, porque permite ampliar e mellorar o contido ao longo do curso, e tamén corrixir calquera incidencia (por exemplo, se se rompe unha ligazón). Ademais, así o profesorado pode ver directamente na plataforma os vídeos suxeridos, e comunicarse por medio da mesma coa persoa que fai o seguimento do proxecto. Ademais, o material online supón unha menor pegada ecolóxica que en papel, e tamén unha redución de custe á hora de implantar o proxecto en cada colexio con respecto a se fose material físico. Sen embargo, ao mesmo tempo esta maneira de levar os contidos tamén supón nalgunha ocasión unha **debilidade**, xa que algunhas das persoas destinatarias preferirían o material en papel, ao ter máis dificultades á hora de utilizar ferramentas informáticas. Para solventar isto, hai un manual da plataforma, pero tamén se ofrece unha presentación en cada centro educativo ao inicio, para axudar a familiarizarse coa mesma. Igualmente, realízase unha chamada posterior para aclarar las primeiras dúbidas, e cando é necesario tamén se fai unha vídeo chamada en calquera momento ao longo do curso para facilitar a execución do proxecto.

Unha **fortaleza** importante do proxecto é que dota aos centros educativos dun material completo e que aborda a educación afectivo sexual de maneira **integral** nunhas idades nas que non se traballa habitualmente de maneira organizada, cunha vertente dixital e contidos audiovisuais que facilitan a aplicación e utilización por parte dos colexios e do alumnado. Se ben nalgúns colexios se introducen algúns contidos, en moitas ocasións focalízase estas ensinanzas na ESO. Sen embargo, para facer prevención e axudar a establecer relacións sas e igualitarias é necesario comezar antes. Así, a súa **integralidade** e a **idade** de implantación do proxecto son puntos de innovación dentro do mesmo.

Por outra parte, é un proxecto **360°**, no que se implica ao alumnado, familias e profesorado con diferentes materiais educativos, e no caso do profesorado tamén teñen acceso a un completo **material complementario**.

Na parte lúdica, trátase dun proxecto **gamificado**, cunha narrativa propia e xogos de avance no mesmo para os nenos e nenas..

Polo que respecta ás **oportunidades**, a lexislación vixente apoia a introdución deste tipo de contidos, dado que está recollido de maneira explícita tanto na actual lei educativa como na “*Ley Orgánica 8/ 2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia*” (LOPVI) e na “*Ley Orgánica de Garantía Integral de la Libertad Sexual*” (*Lei de só si é si*). Existe cada vez unha maior concienciación e sensibilidade sobre este tema que facilita a implantación deste tipo de proxectos. No senso contrario, como **ameaza** está a reticencia dalgunhas familias sobre a introdución deste tipo de contidos neste tramo escolar, por consideraralo demasiado cedo para os rapaces e rapazas. A pesar do avance social, segue existindo unha concepción reduccionista da educación afectivo sexual, que se cree orientada soamente á prevención do embarazo e

das ITS, e tamén persiste a idea de que estes temas soamente é necesario totalos cando “*chega o momento*”, que se considera que é cando xa está avanzada á adolescencia. Por último, o crecemento de correntes conservadoras a nivel social, pero tamén político, é unha **ameaza** para este tipo de contidos, porque poden dificultar a introdución dos mesmos nas escolas, facendo que a educación afectivo sexual quede soamente na man das familias sensibilizadas e informadas, e polo tanto, deixando ao marxe a moitos rapaces e rapazas que non teñan acceso á mesma, ben por pudor das súas familias para tratar este tema, como por descoñecemento ou por consideralo innecesario. A escola cumpre, neste senso, un importante factor nivelador e por ese motivo é importante que

11. Conclusións (que incorporen unha valoración das posibilidades de replicabilidade en termos de medios e custes).

Este proxecto foi unha aposta de cara a facilitar materiais de educación afectivo sexual para últimos cursos de Primaria, dado que non existía unha oferta integral e axeitada a este grupo de idade, baseándose a dispoñible en moitas ocasións en obradoiros durante o curso ou pinceladas introducidas por profesorado interesado e implicado nesta temática. Sen embargo, como se expuxo ao longo deste documento, é necesario abordar esta educación no desenvolvemento persoal de nenos e nenas, sendo o colexio un lugar nivelador no que todos e todas teñen acceso á mesma información, dado que non sempre ás familias contan cos recursos, interese e dispoñibilidade para abordala.

O proxecto contou todos os cursos cunha moi boa valoración nos cuestionarios, con respostas moi positivas sobre o proxecto en xeral e sobre os materiais en concreto. Todas as actividades propostas son usadas polos colexios, o que reflicte o interese dos temas elixidos. Por outra banda, tamén se observa nos cuestionarios de avaliación que os materiais se comparten noutras clases, levando a cabo actividades cursos que non estaban inscritos. Nestes casos, o propio profesorado interesado fai adaptacións para realizalas en cursos como 1º, 2º, 3º ou 4º.

Outro aspecto positivo é a súa continuidade ó longo de varios cursos, xa que consolida a oferta deste contido, que se mellora en base á experiencia de cursos pasados e as propostas recollidas nas conversas co profesorado e avaliación realizada no ano anterior. Así, cada curso se realizan melloras nas actividades, no material complementario e nos xogos iniciais, así como creación de novo contido, tendo en conta a retroalimentación ofrecida polos docentes, e aprendendo da súa experiencia na posta en práctica do proxecto.

O proxecto é facilmente replicable noutras comunidades cun custo relativamente baixo, xa que simplemente implicaría a tradución dos contidos ao castelán e o seu volcado de novo ás plataformas tecnolóxicas que se usan para o mesmo. A estrutura de persoal para levalo a cabo é moi pequena, xa que o persoal técnico se limita á persoa autora do contido, que fai todo o traballo de creación de materiais, difusión, seguimento cos

colexios, resolución de dúbidas, memorias...Cóntase coa apoio de persoal de deseño para elaborar a parte gráfica do contido, así como o volcado do mesmo á plataforma educativa.